

Enhed i mangfoldighed

Af Jesper Veiby, stifter af Kristent Institut

Kristent Institut

Artiklen er udgivet i regi af Kristent Institut
og må frit videreformidles, blot det sker uforandret

Der er næppe tvivl om, at alle kristne ønsker enhed. Trods alt er enhed jo essentielt i Jesu ypperstepræstelige bøn.¹ Når det kommer til, hvad enhed er, og i særdeleshed hvordan enhed virkeliggøres, er det til gengæld så som så med det fælles fodslag.

Kirkehistorisk og teologisk kan man få øje på en lille håndfuld af tilgange, som med nuanceringer og ofte med en del overlap har kendetegnet forskellige dele af kirken.

En stor del af kirken har lagt vægt på, at enhed er lig med eller dog udspringer af underordnelse under det rette lederskab. Mest udtalt i den katolske kirke, hvor anerkendelse af pavestolen eller "Peters embede" er det, som formelt skiller rettroende fra såkaldte "skismatikere", men også i varierende grad i andre kirker, hvor enheden skabes af underordnelse under f.eks. biskopper, apostle eller ældste og/eller den kirkelige struktur, som har valgt og indsat disse.

Andre og store dele af kirken har lagt vægt på, at enhed udspringer af eller defineres af læren eller bekendelsen. Konservativ lutherske og reformerte kirker har altid lagt hovedvægten på dette aspekt, omend også andre kirker forventer eller forlanger tilslutning til givne læresætninger.

Andre tilgange kan findes, men har ikke i samme grad været dominerende. Nogle kirker har lagt vægt på den historiske kobling til den første kirke, og disses historiske forbindelse hertil, f.eks. både den katolske og den ortodokse kirke. Andre kirker igen har lagt vægt på det levede liv og dettes lighed med den første kirkes og/eller Bibelens forskrifter, her oftest i frikirkelige kredse.

Meget mere kunne siges om dette, men dette er først og fremmest ment som en skitsering.

2.

Fra pentekostalt hold har man typisk været mere eller mindre skeptisk overfor de traditionelle tilgange, men man må nøgternt konstatere, at man de facto ikke har adskilt sig synderligt. Man har måske distanceret sig fra pavens rolle i den katolske kirke, men utvivlsomt har der været tjenester, man i praksis har skullet anerkende for at kunne fungere i givne sammenhænge.² Og samtidig med, at man fra

pentekostalt hold har taget afstand fra dogmet om pavens ufejlbarlighed, kan man let finde eksempler på, at prædikanters ord er blevet modtaget lige så ukritisk, som hvis man havde haft et formelt dogme herom.

Tilsvarende har man traditionelt blandt pentekostale være skeptiske overfor (for detaljerede) læresætninger og dogmer, men man har naturligvis haft nogle uformelle, men lige så klare dogmer om f.eks. Åndsdaaben, ligesom man i sin selvforståelse kobler sig på urkristendommen og dermed søger samme støtte og autoritet herfra, som andre kirker søger i kirkehistorien.

I praksis har forskellen måske mere handlet om den konkrete uenighed i læresætninger og den konkrete forskel i kirkeledere, end det har handlet om en helt anden grundlæggende tilgang.

Man må også konstatere, at disse aspekter hver for sig er nødvendige, men at de samtidig hver især er utilstrækkelige.³ Ingen af os ønsker en kirke med karismatiske, men vranglærende ledere, eller med retlærende, men inkompetente ditto. Kirkelig enhed kan næppe heller være sand og ægte, hvis den er helt koblet af kirkehistorien og det, som er gået forud, og en vis ensartethed i moral og etik må i praksis forudsættes. Det ene aspekt er altså aldrig nok i sig selv. Man kan hver især lægge mere vægt på det ene end på det andet, men ikke aldeles nægte betydningen af de andre aspekter.

Her vil jeg for egen regning tilføje, at den protestantiske kultur, som vi i frikirkekredse i sidste ende er udsprunget af, og som primært har fokuseret på læren, i mange tilfælde har gjort det vanskeligt at rette op på fejl i lederskab og stil. Kirker er blevet splittet over læremæssige uenigheder, og har implicit baseret sin egen eksistensberettigelse på sådanne med den underforståede forudsætning, at hvis man bekendte sig til en givent lære, burde man melde sig ind i den lokale kirke, som repræsenterede denne, uanset dennes kvaliteter i øvrigt og dens lederskabs samme. Da det derfor har været tabu at melde sig ud på grund af manglende anerkendelse

³ Jeg anvender her den logisk set stringente skelnen mellem "tilstrækkelige" og "nødvendige" årsager eller betingelser. Hvis noget er tilstrækkeligt, indebærer det sprogligt og logisk, at dette alene er nok og alene fremkalder den ønskede virkning, her enhed. Hvis noget blot er nødvendigt, indebærer det, at den ønskede virkning, her enhed, ikke kan opnås uden denne faktor, men ikke blot gennem denne alene, men også gennem andre og heraf uafhængige.

¹ Se Johs.17

² Fra overløkkale skikkelser som Lewi Petrus til lokale, karismatiske prædikanter i uafhængige kirker.

af det konkrete lederskab, kan man mistænke, at utilfredse og frustrerede medlemmer nogle gange har følt sig tvunget til at hænge deres utilfredshed op på læremæssige forskelle, når den reelle årsag var menneskelig,⁴ og forsøget på at adressere det stråmandsargument, som læreforskellene i praksis var, har naturligvis ikke løst det bagvedliggende personlige problem.

Det er næppe forkert sagt, at alt det her sagte har panderter i den praktiske enhed, vi finder i verden omkring os. En dynamisk og karismatisk virksomhedsleder eller politiker kan skabe en bevægelse, og en ideologi kan samle folk om nogle værdier og mål. Tilsvarende er der i spændingsfeltet mellem ledere, lære og liv lidt af samme elementer som i den klassiske balance mellem *pathos*, *logos* og *ethos*.⁵

3.

Når alt dette er sagt, så er det alligevel, som om den bibelske enhed ikke lader sig indfange i de simplificerede tilgange, vi er tilbøjelige til at falde tilbage på. De kan på sæt og vis være valide og indgå som et element også i den enhed, som Bibelen eksemplificerer, men de beskriver den ikke fyldestgørende.

Hvis man skulle drage nogle bibelske eksempler frem, som skiller sig ud i så henseende, så kunne et af disse være, at Paulus først efter 14 år drager op til apostlene i Jerusalem for at få deres formelle accept af hans tjeneste og forkyndelse.⁶ Der er dog næppe tvivl om, at han allerede før det var anerkendt som tjener for evangeliet. Pointen er derfor, at man praktiserede en vis, praktisk enhed uden årlige lederkonferencer, formelle indsættelser og udsendelser og tilsvarende, som i de fleste kirker er med til at skabe retning og fodslag, og som ville være nødvendigt, hvis fundamentet for en-

⁴ Bibelen er anderledes kontant og lægger ikke skjul på den personlige uenighed mellem f.eks. Paulus og Barnabas (se Apg.15,36-40), som ikke indfortolkes i nogen læremæssig ramme.

⁵ Simpelt sagt angår *pathos* evnen til at præsentere en sag med følelse og indlevelse, hvilket lægger sig tæt op ad den karismatiske (kirke)leder. *Logos* angår de fornuftige og rationelle argumenter, hvilket hænger godt sammen med den gennemarbejdede og konsekvente teologi. Og *ethos* angår etikken og den personlige troværdighed, hvilket igen kobler sig på det levede liv, fremfor det forkyndte ord.

⁶ Jvnf. Gal.2,1-

den var de indsatte og formelt anerkendte personer hhv. den vedtagne lære og fælles inspiration.

Et andet og sigende eksempel er Peters ord om Paulus,⁷ hvor selv apostlen Peter synes at indrømme, at noget af Paulus' undervisning er svær at kapere. Som læser føler man næsten, man får den indrømmelse fra Peter, at denne helt sikkert ikke ville have sagt tingene på samme måde som Paulus, selv på trods af den formelle enighed fra f.eks. apostelmødet⁸ og det evangelium, de begge troede på og forkyndte. Eller også afspejler Peters ord den "lavkirkelige" Peter, den jævne fisker, der ikke fandt det helt let at rumme den "højkirkelige" Paulus, den lærde og tydeligvis mere belæste teolog. Hvor man nok let kan finde eksempler på kirker, hvor man har holdt salvede, men ulærde lægfolk ude af tjenesten - eller omvendt finde lavkirkelige bevægelser, hvor uddannede teologer har været uglesete og måske er blevet frosset ud - så forholdt det sig anderledes i den første kirke og mellem Paulus og Peter, uanset den spænding mellem dem, som svagt antydes. Man var ét, i samme kirke og med samme mission, og det faldt næppe nogen af parterne ind at udelukke modparten fra tjenesten eller fællesskabet.

Interessant er også Paulus' undervisning overfor korinterne.⁹ Nogle spiser kød, andre ikke, konstaterer han. Nogle holder sabbatten hellig, andre gør ikke, konstaterer han derefter. Det kan man mene om, hvad man vil, synes han at sige, men det må ikke påvirke kirkens enhed. Paulus er ikke en *laissez faire* leder, der blot lader stå til, og som godtager alt, men man kan næppe nægte, at kirken dengang praktiserede en rummelighed, som ikke altid har kunnet genfindes i senere vækkelsesbevægelser. Her kunne man nok finde eksempler på kirker og bevægelser, hvor man ikke kunne være en del af fællesskabet, hvis man afveg for meget fra de gængse normer og gældende synspunkter.¹⁰

Konflikter undgik man dog ikke i den første kirke. En af de notorisk kendte er den personlige konflikt mellem Paulus og Barnabas, om hvorvidt

⁷ "...Det har også vor kære broder Paulus skrevet til jer med den visdom, som han har fået, sådan som han jo skriver i alle sine breve, for så vidt han kommer ind på dette emne. I hans breve er der nogle ting, som er vanskelige at forstå..." (2.Pet.3,15-16)

⁸ Se Apg.15

⁹ Rom.14,2.5

¹⁰ Alt fra tøj- og musikmag, og hvad dertil hører, til brugen af alkohol, praktisering af nadver i hjemmene eller helligholdelse af hviledagen kan i flæng nævnes som oplagte eksempler.

Johannes Markus skulle have en chance til eller sættes af holdet.¹¹ Hvem havde ret? Bibelen giver os ikke svaret. Måske handlede de begge forkert og tacklede konflikten på en ubibelsk måde, selvom Barnabas vel i sidste ende viste sig at få ret.¹² Barnabas glider ganske vist ud af Bibelens fortællinger, fordi vi i Apostlenes Gerninger følger Paulus, men der er ingen indikation af, at han gled ud af kirkens fællesskab eller ud af en frugtbar tjeneste på trods af konflikten med en anden og stærkere tjeneste. Kirken kunne rumme dem begge, uanset deres indbyrdes (og antageligvis midlertidige) konflikt, hvilket naturligvis også gælder idag, når vi taler om Kirken med stort K, men næppe altid, når talen falder på lokale kirker og mindre fællesskaber.

4.

Det må samlet set stå klart, at Bibelens enhed vægtlægger personers plads og lærers betydning samtidig med, at den eksemplificerer rummelighed i en ånd af generøs dogmatik og ydmyg frimodighed.¹³

I den forbindelse er konflikten i Galaterbrevet også interessant. Her er det "nogle fra Jakob", som skaber forvirring i den lokale kirke i Galatien, fordi de tilsyneladende insisterede på, at jøder og hedninger skulle spise adskilt - og implicit formodentligt være underlagt forskellige regelsæt, hvilket Paulus netop udelukker og endda påpeger, at selv Peter som jødeapostel ikke havde praktiseret.¹⁴ Man tøver med at tro, at Jakob som leder eller fremtrædende medlem af kirken i Jerusalem skulle være i direkte modstrid med den klare undervisning fra både Jesus og Paulus om det rent midlertidige i

disse regler.¹⁵ Omvendt kan man ikke nægte, at der var problemer i relation til de jødekristne, hvilket også Paulus' besøg i Jerusalem indikerer.¹⁶ Tænkeligt hænger forklaringen sammen med ensidigheden hos Jakobs jødiske "fanskere". Alt tilhører jer, både Paulus og Apollos og Peter, slår Paulus fast andetsteds.¹⁷ Med andre ord: Enhver tjeneste bidrager med sin særlige styrke og vinkel, men kan ikke stå alene. Med andre ord kunne Jakob have forkyndt om kærligheden til Guds bud, og Paulus om nåden og friheden fra Moseloven, uden at der heri lå en egentlig konflikt.¹⁸ Men hvis man kun hørte forkyndelse fra Jakob og tolkede denne ind i en snæver jødisk kontekst, ville man have meget svært ved at kapere det, man hørte fra Paulus. Hvis dette er tilfældet, er den konkrete konflikt blot en frugt af den forudgående og ubibelske isolation hos nogle troende.

Ret læst er Paulus og Jakob derimod et prototypisk eksempel på den enhed i mangfoldighed, som kendetegner Bibelen og dens beskrivelse af den første kirke, og hvor begge anerkendtes uden at den anden af den grund forkastedes eller nedvurderedes, fordi de begge bidrog med hver deres (sande og bibelske!) del af det store billede, og hvor de hver især skal forstås og fortolkes i lyset af den sandhed, som den anden formidler.

Det kan ikke undre, at det må være sådan. Hver af os kan i Jesus finde noget, vi kan identificere os med, men ingen af os kan afspejle ham i hans fylde. Apostlen kan spejle sig i apostlen Jesus. Evangelisten kan spejle sig i evangelisten Jesus. Bibellæreren i bibellæreren Jesus. Forretningsmanden eller kunstneren eller fabriksarbejderen kan spejle sig i andre

¹¹ Se igen Apg.15,36-40

¹² Jvnf. Paulus' rosede ord om Johannes Markus senere hen i 1.Tim.4,11.

¹³ Vendingerne kan forekomme modsigelsesfyldte, men rummer den dynamik, som ligger i, at man står ved sin overbevisning, men med det praktiske forbehold, at man kun tøvende trækker sig fra fællesskabet med andre (og her typisk kun ved alvorlig vranglære eller splittelse hhv. afvisning af fællesskabet fra anden side); samt at man har i baghovedet, at man selv ser stykkevist (jvnf.1.Kor.13,12) og farvet af egen tjeneste, baggrund og ballast.

¹⁴ "Før der kom nogle fra Jakob, spiste han nemlig sammen med hedningerne; men da de kom, trak han sig tilbage og skilte sig ud af frygt for de omskærne. Og sammen med ham hyklede også de andre jøder, så selv Barnabas blev revet med af deres hykleri. Men da jeg så, at de ikke gik lige fremad efter evangeliets sandhed, sagde jeg til Kefas i alles påhør: Når du, der er jøde, lever som hedning og ikke som jøde, hvordan kan du så tvinge hedningerne til at leve som jøder?" (Gal.2,12-14)

¹⁵ Det ville også rejse en række problemstillinger om Jakobs hele forkyndelse og hans brevs plads blandt Bibelens bøger, som man i kirken aldrig har rejst. Konflikten må derfor ikke have angået Jakob, men som Bibelen selv siger det "nogle fra Jakob", som handlede uovervejede og udover det, deres læremester og forbillede kunne sige god for.

¹⁶ Se Apg.21,20-

¹⁷ Jvnf. 1.Kor.3,21

¹⁸ Mange ville se en egentlig konflikt heri, men ofte findes sandheden i spændingsfeltet mellem tilsyneladende eller delvist modstridende synspunkter. I det konkrete tilfælde vil kærlighed til Guds bud og den ubetingede accept af Guds ord, som ligger heri, også måtte anvendes på bud, som ophæver gamle og kritisable bud (se f.eks. Hebr.8,7-8 og 10,9). Forkyndelsen af kærligheden til Guds bud kobler jødedommens historiske respekt for Moseloven sammen med Kirkens kærlighed til evangeliet på en måde, så den ene glider over i den anden, og den anden ikke opstår som en trodsreaktion overfor Guds bud eller som følge af normløshed og ligegyldighed.

sider af Jesu liv og person, som i parentes bemærket ikke er inferiøre i forhold til de mere "åndelige" sider. Vi rummer ikke fylden, men kun den lille del, som er givet os i kraft af vores kaldelse og vores personlighed. Og vi ser gennem briller, som er farvet af samme, som når profeten ser synden, der skal konfronteres, mens hyrden ser mennesket, som skal omfavnes.

Den eneste måde, hvorpå Jesus kan afspejles i kirkens liv og tjeneste er derfor ved enhed i mangfoldighed, hvor forskellige og forskelligartede tjenester tjener sammen i gensidig anerkendelse, også hvor denne er udfordret af de selvsamme tjenesters begrænsede udsyn.

5.

For at der ikke skal være nogen misforståelser, så lad mig understrege, at kirken skal sige fra overfor overdrivelser, vranglære og synd, samt sætte en stopper for mennesker, som misbruger kirkens tillid eller som fremturer i tjenester, de ikke har.¹⁹ Men når det er sagt, er der et stort rum af ufuldkommenhed samt personlige og tjenestemæssige forskelle, som omfattes og rummes i Bibelens enhed.

I den kontekst af en grundlæggende fælles forståelse af evangeliet kan og bør enheden i mangfoldigheden komme til udtryk blandt andet gennem bredden af tjenesten. Man støder ind imellem på synspunkter i retning af, at "lærerne har haft deres tid, nu er det evangelisternes tur" eller på proklamationer af "menighedsplantningens årti" eller tilsvarende, hvor én enkelt tjeneste, her f.eks. evangelisten eller apostlen, gøres mere central, end der er bibelsk belæg for. Omvendt har den traditionalistiske forståelse i nogle kirker været, at f.eks. apostle og profeter ikke længere fandtes i kirken, og her har man omvendt afskåret en eller flere tjenester og det, de kunne og skulle bidrage med. Begge dele vil uundgåeligt føre til en ubalance, som er fjernt fra den bibelske enhed, selvom de respektive sam-

¹⁹ Den enhed, jeg beskriver og advokerer for som bibelsk, er derfor ikke tjenestemæssig enhed med personer i periferien af den kristne kirke hhv. det frikirkelige landskab, som skiller sig ud pga. ekstreme synspunkter eller som kun nyder en lille og isoleret fanskares støtte og opbakning. Dette forbehold sigter dog ikke til den grundlæggende enhed i troen, den fælles erfaring af frelsen og den indbyrdes anerkendelse heraf, men alene praktisk samarbejde, håndslag og sanktion på tjenestefællesskab.

menhænge måtte være meget enige og tilsyneladende "ét" i deres daglige arbejde.

Tæt knyttet hertil er behovet for gensidighed i lederskabet og mellem de forskellige tjenester. Jeg ynder at sige det sådan, at evangelisten skal lade sig belære af bibellæreren, og bibellæreren skal lade sig inspirere af evangelisten, men noget tilsvarende vil selvsagt gælde mellem ethvert tænkt modpar af tjenester. Det er ikke blot et spørgsmål om, at der skal være en given bredde i en kirkes lederskab, men også at de respektive ledere skal bøje sig mod hinanden, underordne sig hinanden og være villige til at tage imod, hvad andre og anderledes tjenester har at give. Det er synligt i Antiokia, hvor der var både "profeter og lærere" i kirkens lederskab.²⁰ Det er synligt i apostelmødets rådslagning med måske til dels forskellige synspunkter i udgangspunktet, men med en enig konklusion.²¹ Det er synligt i Paulus' anerkendelse af både sin og Apollos' tjeneste som ligeværdige,²² og som før nævnt i Peters anerkendelse af Paulus' tjeneste på trods af, at denne var forskellig fra hans egen.²³ I dagens fragmenterede kirke tillader vi ofte kritik og splittelse udover det, som er rimeligt og bibelsk funderet, men på Bibelens tid anerkendtes tjenesterne med disses særtræk og forskellighed, så længe disse gensidigt anerkendte de andre tjenester, Gud havde sat i kirken.²⁴

6.

Enheden i mangfoldighed antydes også i udtrykket "apostlenes lære". Ikke nogen enkeltpersons lære, som f.eks. Luthers lære eller Calvins lære.²⁵ Ikke

²⁰ Apg. 13,1

²¹ Se Apg.15

²² Jvnf. 1.Kor.3,6

²³ Se igen 2.Pet.3,15-16

²⁴ Det er naturligvis tilladt at være uenig med kirkeledere og forkyndere og udtale sig sagligt, men kritisk om ting, man finder kritisable. Tilsvarende kan der være ærlig og tilladelig uenighed om, hvorvidt en given person har en given tjeneste og/eller skal mødes med tillid og anerkendelse. Men man støder ind imellem på en så skarp og fordømmende kritik af navngivne kristne forkyndere og ledere, at denne forekommer uforenelig med fællesskab og samarbejde med kirker og tjenester, som anerkender disse. I datiden havde man uden tvivl mistet Paulus' støtte, hvis man med et sådant ordvalg undsagde hans medarbejdere og medtjenere, men idag synes nogen at mene, man kan gøre det ene uden det andet. Tjenestefællesskab må være betinget af anerkendelse af de andre tjenester i fællesskabet for gensidigt at kunne give og modtage.

²⁵ ...som man med en vis ret kan beskyldte lutherske hhv. reformerte kirker for at følge.

engang "Jesu lære", selvom den vel dybest set kommer fra ham. Nej, apostlenes lære, fordi det er gennem dem, den formidles. Og alligevel én lære på trods af de forskellige betoning. Ikke Jerusalem-læren og Antiokia-læren; eller Peter-, Paulus- og Jakob-læren; men apostlenes lære.

Dette siger to ting. For det første, at det, som Bibelen kalder lære og kræver enighed om, ikke er ethvert bibelsk synspunkt, men en kerne af centrale dogmer. Den vranglære, som Bibelen samtidig advarer mod, handler tydeligvis også om mere alvorlige ting end forskellige syn på nådegaver eller på tusindårsriget, men derimod ting, der grundlæggende underminerer den enkeltes sunde vandring med Gud.

Den anden ting, man bør bide mærke i, er den betydning, personer spiller i Guds plan. Jesus kom ikke med en lære, som han derefter ledte efter nogen til at formidle. Han udvalgte nogle personer til at være sammen med sig, som stykkevist og ufuldkomment kunne videreformidle det, han havde sagt og gjort, og som Helligånden efterfølgende ville udpensle og uddybe til en mere eller mindre formel lære. Forkyndelsen skal være sund og bibelsk, men først og fremmest skal forkynderen være kaldet, hvorefter denne skal lade sig "slibe til" i Kirkens tjenestefællesskab. Man behøver vel ikke være enige i alt eller have gået på samme bibelskole eller samme teologiske læreanstalt, og man bør heller ikke nødvendigvis være forenet af fælles stil og sprog og præferencer i øvrigt. Men man må og skal være forenet af den fælles kaldelse og indbyrdes forpligtelse. Her vil enheden komme til syne i mangfoldigheden, og mangfoldigheden afspejle Kristus bedre.

7.

Afslutningsvist må det nævnes, at enheden i mangfoldighed på trods af den tilsyneladende anstødssten i form af mangel på fuld enighed og universel anerkendelse af respektive ledere faktisk bedre formår at forankre kirken i den grundlæggende lære og det grundlæggende liv med Gud.

De tilgange, som er nævnt i starten,²⁶ vil de facto hænge læren og livet op på enten en given leders evne til fremadrettet at tackle læremæssige og ledelsesmæssige udfordringer eller på historiske

²⁶ Hhv. lederskab og lære som definerende for enheden.

personers held eller dygtighed med hensyn til at formulere et vandtæt læresystem. De fleste karismatikere tøver selvsagt med at give paven fuldmagt til at lede kirken og betvivler tilsvarende Luthers hhv. Calvins evne til at få det hele med i teologien. Men man kan godt blive lidt mere nærgående og spørge klassiske pinsevenner, om de betragter Lewi Petrus' tjeneste som fejlfri eller deres personlige favoritprædikant som ufejlbarlig...

Det er en farlig øvelse at hænge sit liv og lære op på enkeltpersoner, selv ikke når disse er åndelige kæmper. Det er usikker grund, hvis ikke hø og strå. Læren og livet må have et mere sikkert "anker" end som så, og det er netop dette, som kommer til udtryk i de nytestamentelige beretninger.

Den enhed i mangfoldighed, som synes åbenbaret i Skriften, hænger nemlig ikke læren og livet op på én person, men på et tjenestefællesskab. Først på tolv apostle. Ikke kun Peter. Ikke kun Johannes. Ikke kun Paulus.²⁷ Efter den tidligste kirkes tid hænges det op på et fælles forum af apostle og ældste i Jerusalem.²⁸ Derefter på et fællesskab af profeter og lærere i Antiokia.²⁹ Så på apostolske teams med indtil flere apostle, såvel som andre tjenester.³⁰ Selv Paulus ville her være blevet konfronteret, hvis han havde fraveget Jesu vidnesbyrd og Helligåndens kollektive ledelse og åbenbaring.³¹

Tilsvarende må det forudsættes, at det tjenestefællesskab, som til enhver tid har udgjort Kirkens lederskab, vil kunne og blive ledt til den aktualisering af Bibelens ord, som hører enhver tid til, og den korrektion af kirkens lære og praksis, som måtte være nødvendig. Helt på samme måde som Kirkens lederskab holder hinanden "i snor" og indenfor den fælles og bibelske fortolkningsramme.³²

²⁷ Det konsekvente princip om et kollektiv af tjenester til at bære Guds åbenbaring udelukker også den i nogle kredse så populære opfattelse, at Paulus alene var betroet et særligt og anderledes evangelium til hedningerne, end det evangelium, som de tolv var betroet overfor jøderne.

²⁸ Jvnf. Apostelmødet som før nævnt.

²⁹ Apg.13,1

³⁰ F.eks. omtales også Barnabas som apostel i Apg.14,14 og Priska og Akvila, såvel som Føbe, med deres respektive lærertjenester indgik også i teamet omkring Paulus.

³¹ Jvnf. hans egne ord i Gal.1,8, som fordømmer enhver, ham selv inklusive, som måtte forkynde en anden Kristus og et andet evangelium end den ene og sande.

³² Her er det oplagt at minde om Jesu ord i Johs.14,26, om at Helligånden vil påminde og undervise os, hvilket i Kirken til alle tider er blevet tolket som en forsikring om, at sandheden vil sejre og at Helligånden vil holde Kirken på sporet uanset lejlighedsvis "slinger". Den største fejl er nok at anvende dette på ens

Hvis man skal illustrere enheden i mangfoldighed med nogle lavpraktiske eksempler, kan man nævne en række klassiske arketyper eller stereotyper som f.eks. "omvendelsesprædikanten", hvis grundlæggende og bibelske omvendelsesbudskab nogle gange kører af sporet. I et tjenestefællesskab, hvor vedkommende korrigeres og fastholdes på bibelsk grund af andre tjenester, og hvor han lytter og lader sig belære, kan vedkommende være til velsignelse og bidrage med et væsentligt input i kirken. Men isoleret fra andre tjenester kan omvendelsesprædikanten ende i et ubibelsk overdrev. Tilsvarende kan man finde "kirkevæksteren", som har hjerte og forståelse for kirkens vækst og den hertil hørende aktuelle og relevante formidling af evangeliet. I en kontekst af et bibelsk tjenestefællesskab vil kirkevæksteren kunne opbygge sunde og voksende kirker; isoleret fra modspil kan tjenesten køre i grøften med Åndsforladte teknikker og mulige kompromisser. I samme åndedrag kan nævnes "bibelnørdnen", "forbønsaktivisten" eller "den radikale kristne", som hver især qua deres Gudgivne tjeneste og unikke personlighed har noget at give kirken, men som kun kan give det ret i en kontekst af et større tjenestefællesskab.

En sådan tilstand af enhed i mangfoldighed på lederplan vil forplante sig i hele kirken og lægge linjen for hele kirkens samspil og harmoni.

Nu er det desværre ingen hemmelighed, at tjenester, som det store flertal afviser, i praksis får lov at tjene i andre kirker, som førnævnte flertal af kirker alligevel opretholder fællesskabet med, og hvorigennem de pågældende tjenester derfor fortsat øver en indirekte indflydelse. Ligeledes er der åbenlyst spredte grupper i det kirkelige og frikirkelige landskab, som formelt er medlemmer i samme, men som de facto anser mange af de tjenester og ledere, som anerkendes og bruges i de respektive sammenhænge, som værende mere eller mindre frafaldne eller vildledte. Tilsvarende kan man finde eksempler på kristne, som via selvvalgt synlighed i kristne og verdslige medier får en platform og de facto tegner kirken i et omfang, som er ude af trit med deres ofte manglende anerkendelse i egne

lokale kirke eller kirkesamfund, hvilket den katolske kirke har gjort udfra tesen om, at den har skrevet Skriften, derfor må den også udlægge den. Løftet gælder Kirken med stort K. Lokale kirker og lokale forkyndere er ikke fejlfri og gives ikke en sådan garanti.

sammenhænge og i kirken bredt betraget.³³ Alt dette er milevidt fra bibelsk enhed og kan gøres langt, langt bedre.

Det er rigtignok svært at følge dem, der f.eks. peger på enhed under paven som en løsning på dette, men man kan måske til nød forstå den frustration, som driver dem til at efterlyse et eller andet, der kan kalde kirken til orden og enhed. Min påstand er imidlertid, at den bibelske enhed i mangfoldighed repræsenterer en oplagt og bedre løsning, samt bedre afspejler såvel den urkirkelige som den oldkirkelige praksis og enhed.

Historisk vil man nemlig kunne læse alle disse principper ind i den fælles udformning af de såkaldte oldkirkelige trosbekendelser, som trak læren op overfor diverse vildfarelser, såvel som i den omtrentlige konsensus, som senere hen og på forskellige områder har vundet indpas i kirken på verdensplan, f.eks. omkring slaveriets ophævelse eller kvinders frihed i tjenesten. Det er svært at benægte, at oversete sandheder her har haft fremgang i kirken, samt at sandheden og troværdigheden af disse kan ses gennem den stigende og konsekvente anerkendelse indenfor Kirkens tjenestefællesskab,³⁴ og hvor mindretallet bør tage dette til efterretning og lade sig belære, som det op gennem kirkehistorien er sket omkring andre spørgsmål, her også de bekendelser, man tidligt i Kirken nåede til klarhed over. Pointen er her ikke de konkrete eksempler men det faktum, at Kirkens kollektiv af tjenester gennem en enhed i mangfoldighed har kunnet følge Jesus bedre, end en kirke bundet til bestemte personer eller rigide dogmer ville kunne. Dette gælder, selvom enigheden aldrig er fuldstændig og ubetinget og næppe heller kan forventes at være det i en ufuldkommen verden.

³³ Nogen vil indvende, at vi da alle skal forkynde evangeliet, når vi får anledning til det. Dette er rigtigt. Alle skal vi gøre regnskab for det håb, vi har, og kunne pege på Jesus, når vi bringes for retten, både i konkret og i billedlig betydning. Men dette angår alene frelsesbudskabet. En videre uddybning af kirkens position og lære er ikke nødvendigvis omfattet heraf, og denne opgave ligger både i og udenfor kirken naturligst hos dem, der også i kirken er anerkendt og betroet opgaven med forkyndelse og undervisning. Isolerede enkeltpersoner og tjenester savner derimod i min optik et mandat til at indtage en platform på kirkens vegne, ikke mindst i den offentlige debat.

³⁴ Jeg anerkender, at også ubibelske synspunkter kan vinde indpas eller lejlighedsvist have fremgang, men lakmusprøven er hvad der over tid slår rod blandt genfødte og bekendende kristne, og hvilke skriftmæssige argumenter, som over tid evner at trodse modsigelse og indledende indvendinger.

Den grundlæggende pointe er, at den bibelske enhed i mangfoldighed ikke er en udvandet enhed, som mere teologisk fastlåste grupper indenfor kirken kunne hævde, men netop den enhed, som sandest og bedst afspejler Kristus, og som bedst formår at binde kirken til hans Ord.

I velfungerende kirker vil man i det små og måske ubevidst praktisere mange af de ovennævnte principper om at have bredde i tjenesten og om at have tjenester, der anerkender og respekterer hverandre. Her vil man tilsvarende oftest evne at aktualisere Evangeliet uden at ende i ekstremer eller kompromisser. Men selvklart kan man også finde eksempler på kirker og sammenhænge, der er faldet i en dogmatisk grøft, hvor spidsfindige lærespørgsmål fylder mere, end godt er; eller hvor der er en ukritisk og usund opbakning om ensidige og måske isolerede ledere. Det triste er her, at man kan være indbyrdes enige og ét i den overordnede linje og i praktiske gøremål og af den grund føle sig ét og se ned på den bibelske enhed som en "udvandet" form for enhed, når man i virkeligheden selv rammer forbi skiven. Den enhed, som sandest og bedst afspejler Kristus, og som bedst formår at binde kirken til hans Ord, er nemlig enhed i mangfoldighed.